

Reactie op de publieke consultatie van Elia

over het voorstel van Elia met betrekking tot de beslissende elementen inzake de voorziene ontwikkelingen in het tariefvoorstel voor de periode 2024-2027

17 maart 2023

Voorafgaand aan de eigenlijke opmerkingen wenst de VREG te verduidelijken dat deze reactie enkel betrekking heeft op bepaalde elementen van de consultatienota die een rechtstreekse impact hebben op de distributienetbeheerders en -gebruikers in Vlaanderen. We wensen niet te reageren op het methodologisch kader, waarvoor de CREG bevoegd is, noch te reageren op bepaalde elementen in verband met het plaatselijke vervoersnet die we via de gebruikelijke kanalen met Elia opnemen.

Met deze reactie wil de VREG in eerste instantie zijn bezorgdheid uiten over de impact van de voorziene ontwikkelingen in het tariefvoorstel voor de transmissienettarieven in de periode 2024-2027 op de distributienetbeheerders – en gebruikers in Vlaanderen. De transmissienetkosten maken op vandaag al een aanzienlijk deel uit van de distributienetkosten (gemiddeld 23%) en wegen vooral voor de middenspanningsklanten door (gemiddeld 36%). In de consultatienota geeft Elia aan te verwachten dat de kosten van gemiddeld 760 miljoen euro per jaar in de periode 2020-2023 zullen stijgen tot gemiddeld 1.350 miljoen euro in de periode 2024-2027 (+78%). Dit zal op zich al een aanzienlijke impact op de Vlaamse distributienetgebruikers hebben. Daarnaast worden een aantal wijzigingen in de tariefstructuur doorgevoerd, waarop de distributienetbeheerders en -gebruikers nauwelijks of niet kunnen inspelen. Hierdoor dreigt ook het relatieve deel van de transmissienetkosten dat zij betalen te verhogen en de totale stijging nog groter te doen uitvallen.

Hieronder worden onze bemerkingen afzonderlijk weergegeven:

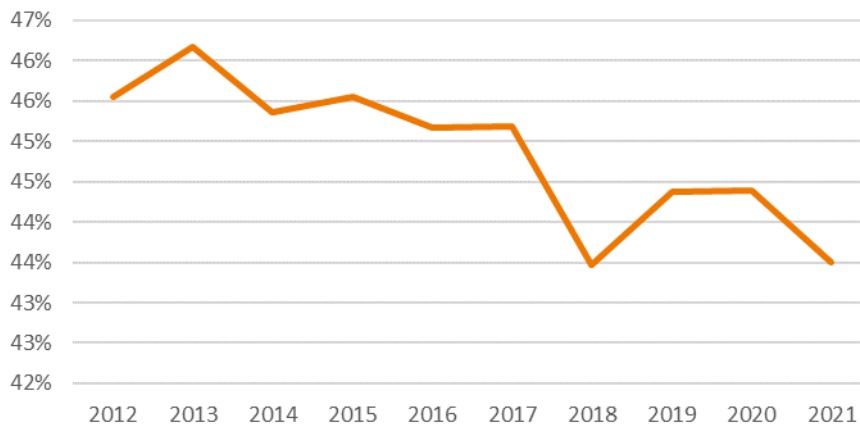
Vrijgestelde periode voor de maandpiek

(deel 4.3.3 van de consultatienota, deel 1.1 van de tariefmatrix)

Elia stelt voor om de kwartierwaarden in de maanden april tot september, in het weekend, tussen 12.00 uur en 19.00 uur, niet langer op te nemen in de berekening van de maandpieken. Op die manier wil Elia de netgebruikers aanmoedigen om hun afname tijdens die uren te verhogen.

De VREG stelt zich de vraag of Elia de impact van deze wijziging (in combinatie met de verwachte tariefstijging en andere wijzigingen) op de distributienetbeheerders en -gebruikers onderzocht heeft. Uit een eigen analyse leren we immers dat de maandpieken op de koppelpunten met de Vlaamse distributienetbeheerders zelden tot nooit in de vrijgestelde periode vallen en/of dat de maandpieken buiten de vrijgestelde periode nagenoeg gelijk zijn aan de maandpieken doorheen de volledige maanden. Mogelijks heeft de invoering van de vrijgestelde periode dus nadelige gevolgen voor de distributienetbeheerders en -gebruikers (dit in vergelijking met de rechtstreeks op het transmissienet aangesloten netgebruikers die beter kunnen inspelen op de vrijgestelde periode of die zelfs bij een ongewijzigd gedrag bevoordeeld worden). We verwijzen ook naar onze opmerkingen over de kostentoewijzing aan de verschillende infrastructuurniveaus.

De Vlaamse distributienetgebruikers vertegenwoordigen ongeveer 45 procent van de piekbelasting op het transmissienet (zie figuur 1). Zij betalen dan ook het merendeel van de transmissienetkosten en hun aandeel zal door de vooropgestelde wijzingen mogelijks nog toenemen. Zij hebben dit echter niet zelf in de hand en kunnen ook niet reageren op de prijsprykkels die Elia bijkomend wil geven. De transmissienettarieven zijn immers niet rechtstreeks van toepassing op hen. Ook de technische mogelijkheden en de complexiteit van een tariefstructuur met verschillende capaciteitstermen en tijdselementen zijn aandachtspunten.

Figuur 1: Aandeel van het Vlaamse distributienet in de piekbelasting op het transmissienet

De VREG stuurt aan op bijkomend overleg tussen de netbeheerders en regulatoren om de bestaande en voorziene tijdsafhankelijke prijzen en tarieven op elkaar af te stemmen. In dat kader wijst de VREG op het onderzoek naar tijdsafhankelijke elektriciteitsdistributienettarieven dat de Vlaamse distributienetbeheerders tegen 1 december 2023 uitvoeren in navolging van paragraaf 11.2.2 van de tariefmethodologie 2021-2024 van de VREG¹. In de loop van het onderzoek zullen ook de stakeholders, waaronder ook Elia, uitvoerig betrokken worden.

Dynamische component in de tarieven voor netto afgenomen energie

(deel 4.7 van de consultatienota, delen 2.1, 3 en 4 van de tariefmatrix)

Elia stelt voor om een dynamische component in te voeren voor de tarieven voor het beheer van het elektrische systeem, de tarieven voor de vermogensreserves en de black start en de tarieven voor de marktintegratie. De dynamische component omvat de evolutie van de day-ahead marktprijs voor elektriciteit op uurbasis in verhouding tot een referentieprijs. Die referentieprijs is gelijk aan het gemiddelde van de verwachte prijsnoteringen van futures voor het betreffende leveringsjaar. Elia stelt ook voor de evolutie van de marktprijs te beperken tot twee standaardafwijkingen ten opzichte van de referentieprijs.

De VREG bemerkt dat de dynamische component niet inkomstenneutraal is. Als de day-ahead marktprijs gemiddeld hoger ligt dan de referentieprijs, dan zal Elia meer inkomsten uit de kWh-tarieven ontvangen. Als de day-ahead marktprijs gemiddeld lager ligt, dan zal Elia minder inkomsten ontvangen. De VREG stelt de vraag in welke mate ook de aan de tarieven onderliggende kosten de evolutie van de day-ahead marktprijs volgen (en op die manier de meer- of minderinkomsten

¹ https://www.vreg.be/sites/default/files/Tariefmethodologie/2021-2024/BESL-2022-60/tariefmethodologie_reguleringsperiode_2021-2024_v6.pdf

rechtvaardigen), dan wel hoe het teveel of tekort aan inkomsten naar de netgebruikers zullen terugvloeiën.

De VREG bemerkt ook dat het voorstel van Elia de volatiliteit van de day-ahead marktprijs slechts beperkt inperkt en een onzekerheid voor de distributienetbeheerders en -gebruikers inhoudt. Uit een eigen analyse leren we dat de standaardafwijking al sterk toeneemt als we naast de maanden in het voorbeeld van Elia ook december 2021 opnemen en dat zelfs een negatieve ondergrens mogelijk is.

We verwijzen ook naar onze voorgaande opmerking en herhalen onze vraag om de impact van deze wijziging op de distributienetbeheerders en -gebruikers in kaart te brengen en bijkomend overleg tussen de netbeheerders en regulatoren te plegen om de bestaande en voorziene tijdsafhankelijke prijzen en tarieven op elkaar af te stemmen.

Tarieven voor de aanvullende afname of injectie van reactieve energie

(deel 4.5.2 van de consultatienota en deel 2.2 van de tariefmatrix)

Elia stelt voor om de bestaande overschrijdingsgrenzen voor de aanvullende afname of injectie van reactieve energie in verhouding tot de netto afname of injectie van actieve energie binnen hetzelfde kwartier te vervangen door overschrijdingsbanden die bepaald worden op basis van de maandpiek voor afname en injectie van actieve energie. Naast het lokaal tarief dat geldt voor iedere transmissienetgebruiker, wordt opnieuw een zonaal tarief voorgesteld dat enkel geldt voor de distributienetbeheerders.

Gelet dat het lokaal en zonaal tarief op dezelfde tariefdrager én dezelfde kosten betrekking hebben en dat het zonaal tarief enkel geldt voor de distributienetbeheerders, bestaat het gevaar van een dubbele aanrekening van kosten en/of een ongelijke behandeling van netgebruikers. De VREG vraagt dan ook om het lokaal en zonaal tarief in die zin te evalueren.

Injectietarieven

(delen 4.1 en 6.1 van de consultatienota en deel 3.1 van de tariefmatrix)

Elia stelt voor dat injectieklanten enkel het tarief voor de vermogensreserves en de black start betalen en stelt ook voor om het injectietarief te begrenzen op maximum 50% van de onderliggende kosten voor de vermogensreserves en te begrenzen op maximum het gemiddelde injectietarief dat blijkt uit de benchmarking die SIA Partners in 2023 uitvoerde.

De consultatienota geeft geen uitsluitsel over welk van beide maxima het meest beperkend is. De hoogte van het injectietarief is dus nog onzeker.

De VREG vraagt dat bij de bepaling van de injectietarieven op transmissieniveau ook rekening gehouden wordt met de tarifaire bepalingen op distributieniveau. In de Europese bepalingen wordt immers voorgeschreven dat “teneinde voor een gelijk speelveld voor alle marktdeelnemers te zorgen, moeten nettarieven zodanig worden toegepast dat niet op positieve of negatieve wijze wordt gediscrimineerd tussen op distributieniveau aangesloten productie en op transmissieniveau aangesloten productie”. In dat kader wijst de VREG ook op het onderzoek naar injectietarieven dat de Vlaamse distributienetbeheerders tegen 1 december 2023 uitvoeren in navolging van paragraaf 11.2.3 van de tariefmethodologie 2021-2024 van de VREG.

Kostenallocatie aan de verschillende infrastructuurniveaus en klantengroepen

(deel 4.1 van de consultatienota)

In de voorliggende consultatienota wordt niet gespecificeerd op welke manier de kosten aan de verschillende infrastructuurniveaus worden toegewezen, welke principes daarbij toegepast worden, welke verdeelsleutels daarbij toegepast worden, Ook de verdere kostenallocatie tussen klantengroepen en tarieven (bijvoorbeeld tussen de standaardregeling en de flexibele regeling) wordt niet gespecificeerd.

In het kader van een transparante allocatie van kosten ijvert de VREG er dan ook voor om de toegepaste principes en verdeelsleutels te verduidelijken en te consulteren.

Elia spreekt ook van een paradigmaverschuiving waarbij de afname beter afgestemd wordt op de productie en verwijst in het kader van de sterk stijgende transmissienetkosten ook naar de meer geïnternationaliseerde, gedecentraliseerde en intermitterende hernieuwbare productie.

De VREG stelt zich de vraag of ook de kostenallocatie daarop afgestemd wordt en bestaande principes en verdeelsleutels (zoals de kostencascadering) opnieuw geëvalueerd worden in het licht van deze verschuivingen.